

Küçük Prens'te Anlatısallık ve Anlatısallığı Sağlayan Dönüşümler*

DOÇ. DR. YASEMİN MUMCU**

Öz

Bir metne hikâye özelliği kazandıran “anlatısallık” yani tahkiyevilik/narrativité’dir. Temelinde, metindeki anlam farklılığına dayanan anlatısallık sayesinde, hikâye kahramanları bir hâlden başka bir hâle geçerler, yani “dönüşüm”e uğrarlar.

Bu çalışmayla, Dünya edebiyatının en çok okunan, en güzel eserlerinden biri olan *Küçük Prens*'te karşılaştığımız kahramanların uğradığı dönüşümler ve bu dönüşümlerin anlatısallığı nasıl oluşturduğu ortaya konmaya çalışılacaktır. Kahramanların “kendileri” olmalarını sağlayan özelliklerinde acaba kitap boyunca bir değişim söz konusu mudur? Günümüz dünyasında “kötü” özellikleriyle bilinen, tanınan yılan ve tilki acaba bir çocuğun gözüyle de kötü müdür? Çocuk bakış açısıyla, metin içinde geçirecekleri “dönüşüm” sayesinde acaba nasıl bir kimliğe sahip olacaklardır? Greimas'ın roller tablosu açısından düşündüğümüzde yılan ve tilki, *Küçük Prens* için bir yardımcı mı yoksa engelleyici midir? Pilotun yaşadığı bir dönüşüm de var mıdır? *Küçük Prens*'in gezegeninden ayrılmasına bir ölçüde sebep olan “çiçek” hangi roldedir? Çalışmada bu ve benzer sorularla *Küçük Prens*'i bu kadar okunmaya değer kılan özellikleri ortaya koymaya çalışacağız.

Anahtar Sözcükler: *Küçük Prens*, anlatısallık, anlatı, dönüşüm, çocukluk

NARRATIVITY IN *LITTLE PRINCE* AND TRANSFORMATIONS THAT PROVIDE NARRATIVITY

Abstract

It is narrativity that turns a text to a story. By means of narrativity based on the meaning discrepancy in the text, the characters pass from one state to another, that is to say, they experience "transformation".

With this paper, it will be tried to reveal the transformations of the characters we encountered in the *Little Prince*, one of the most read and beautiful works of world literature, transform and how these transformations constitute the narrativity. Is there any changes in the features of the characters that make them genuine persons along the book? Are the

* Bu çalışma, Kars'ta 20-22 Mayıs 2010 tarihinde düzenlenen VI. Ulusal Frankofoni Kongresi'nde sunulan bildirinin gözden geçirilmiş ve gerek bilgi gerekse kaynak bakımından geliştirilmiş şeklidir.

** Kâtip Çelebi Üniversitesi, mumcu.yasemin@gmail.com, orcid.org/0000-0001-2345-6789

Gönderim tarihi: 14.06.2018

Kabul tarihi: 09.08.2018

snakes and foxes known as "evil" in today's world bad for a child, too? Thanks to the child's point of view, what kind of identity will they have through the "transformation" in the text? When we think in terms of Greimas' roles chart, is the snake and the fox a helper for the Little Prince or is it an obstacle? Is there a transformation that the pilot has experienced? What role does the "flower", which is the reason of Little Prince's departure from its planet, play? In this paper, we will try to reveal the features that make the *Little Prince* so readable, with these and similar questions.

Keywords: *Little Prince*, narrativity, transformation, childhood, adults

GİRİŞ

Dünya edebiyatında çocuklar kadar her yaştan büyüğün de ilgisini çekmiş ve en çok okunan kitaplar listesinde genellikle en başlarda yer alan bir eserdir *Küçük Prens*. Sevimli kahramanıyla, içindeki çocuğu bir süreliğine kaybetmiş; ancak *Küçük Prens* sayesinde ona tekrar kavuşmuş pilotuyla, baobap ağaçları, volkanları, çiçeğiyle, coğrafyacısı, işadamı, kralı, sarhoşu, fenercisiyle her okunuşta kendimizden bir şeyler bulabileceğimiz bu hacmi küçük, hissettirdikleriyle dev eser hakkında şimdiye kadar çok sayıda çalışma yapılmıştır. Bizim çalışmamız, bu eserde anlatisallığın ne şekilde görüldüğünü ve sağlandığını açıklamaya yöneliktir ve temeli, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı bölümünün değerli hocalarından sayın Prof. Dr. Rıza Filizok tarafından üç bölüm olarak hazırlanan Yüzeysel Yapı ana başlıklı yazı dizisine dayanmaktadır. www.ege-edebiyat.org/docs/631.pdf (05. 05. 2010) Filizok, önce teorik olarak kısaca açıkladığı bilgileri daha sonra bir masal üzerinde uygulamıştır. Bu çalışmada açıklamalarından ve katkılarından büyük ölçüde yararlanan diğer bir isim ise hiç kuşkusuz Greimas'tır. Greimas'ın eyleyenler/katılanlar şemasında yer alan unsurlardan biri de elde edilen nesnedir ve ele aldığımız *Küçük Prens* bazı masalsı özelliklere sahip, fantastik bir eser olduğu için bu şemaya göre elde edilen/edilecek nesnenin her zaman somut olamayacağı da bir gerçektir.

Edebiyat veya edebî tür dendiğinde aklımıza pek çok şey gelir. En sık akla gelen türler de şiir, roman ve hikâyedir hiç kuşkusuz. *Küçük Prens* farklı isimlerle ifade edilebilecek bir eser. Bazıları için kısa roman, bazıları için uzun hikâyeye olarak nitelendirilebilecek bu eser, ne şekilde adlandırılırsa adlandırılırsın sonuçta mensur bir eserdir ve mensur eserde hikâyeyi hikâyeye yapan temel özelliklerden biri de anlatisallık ve anlatisallığı sağlamak adına kahramanın/kahramanların dönüşüm yaşamalarıdır.

Sözlükleri karıştırdığımızda farklı anlamlara gelen anlatisallığı biz burada doğrudan doğruya eski kullanımla tahkiyevilik, hikâyeleştirme olarak kabul ediyoruz. “Hikâye etme türüne bağlı anlatım tarzı” (Türk Dünyası, 2006, s. 8) olarak sözlükte tanımlanan bu kavramı yukarıda bahsi geçen makaleleri dikkate alarak kısaca açıklayalım.

Hikâyeyi diğer edebî türlerden ayıran, ona farklı bir özellik kazandıran, yani hikâyeyi hikâye yapan özellik anlatisallığıdır. Bir metinde anlamın oluşabilmesi için “farklar”ın bulunması gerekir ve bu farklar, “metindeki durgun elementler arasındaki farklar değil, değişen elementler arasındaki metnin akışı içindeki farklılıklardır.” Bir hikâyenin kahramanı, anlatının başında fakir, sonunda zenginse, burada elementlerin değişiminden kaynaklanan bir fark vardır ve bir anlam etkisi yaratır. Bir metin,

art arda gelen hâllerle, bu hâllerin dönüşümleri olarak tanımlanabilir. İşte bu olguya yani hâllerin art arda gelmesi ve dönüşmesine “anlatisallık” yani tahkiyevilik adı verilir. Anlatının etrafında halkalandığı kahraman, hâl dönüşümü yaşamadığı sürece ilgi çekemez. Onu çekici kılan özelliklerin başında kademe kademe geçirdiği, hızlı veya yavaş dönüşümler gelmektedir.

Bilindiği üzere bir anlatı metninde başta olay örgüsü olmak üzere, anlatıcı ve bakış açısı, zaman ve mekân yanında kahramanlar en önemli unsurlardandır. Yazar, kahraman çiziminde gerçek hayattan kişileri örnek olarak alır, onlardan yararlanır. Mehmet Tekin de romanın kurmacalığı ve bu kurmaca içinde kahramanın yeri konusunda şu açıklayıcı bilgiyi verir (2001, s. 70)

“Romanın bilinen estetik dünyası kurulurken, vakaya kişi veya kişilerle canlılık kazandırılır ve bu canlılık, dil ve anlatım teknikleriyle dışa yansıtılır, hissettirilir. Sonuçta, aslının benzeri olan bir dünya, literatürdeki adıyla “kurmaca” bir dünya elde edilir. Romancının muhayyile gücü ve yazma yeteneğiyle aslına benzer yaratılan bu dünyada başlıca ilgi odağı, kişidir. İlgi odağıdır; çünkü diğer öğeler onun için vardır ve söz konusu dünya onun bir anlam ve işlev kazanmaktadır. Gerçek dünyada, gündelik hayatta, iletişim ve etkileşim ağı nasıl insan etrafında kurulmuşsa, gerçek dünyayı yansıtmak iddiasında olan romanın kurmaca dünyasında da insan veya insanî nitelik kazandırılmış herhangi bir figür, aynı konumdadır.”

W. J. Harvey de roman başkışileri hakkında şunları söylemektedir: (2004, s. 173)

“ . . . başkişiler, iç dünyaları ve hayatları en ayrıntılı bir şekilde belirten karakterlerdir. Bunlar, daha canlı olmasa da, daha karmaşık bir şekilde, hikâyenin akışı içinde çatışmalar ve değişme süreçleri yaşayan, tepkilerimizi sürekli ve tam olarak yönlendiren karakterlerdir. Başkişiler, en ilgi çekici soruların ortaya atılmasına hizmet eden araçlardır; bizde inanç, sempati ve ani duygusal değişiklikler yaratır, bütün romanda ifade edilen ahlak felsefesinin somutlaştırılmasına hizmet ederler. Bu anlamda roman başkişileri, romancının esas ürünleridir, romanın varoluş sebebidirler; roman, onlara hayat vermek için yazılır. ”

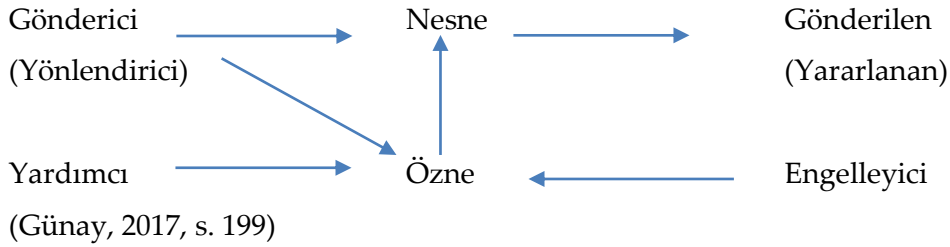
Nasıl oluşturulursa oluşturulsun anlatıdaki her kahramanın az veya çok bir fonksiyonu vardır. Anlatı içinde rol alan her varlığın mutlaka insan olması gerekmez. “Bu, insan kimliği kazandırılmış ve romancının tasarrufuyla romanın kurmaca dünyasına dâhil edilmiş olan varlıktır. Bu varlığın genellikle insan olarak algılanması, doğaldır. Çünkü kurmaca dünyada cereyan eden olayların ‘beşerî’ bir ortamda gerçekleştiğini göstermek için romancı, istediği kişiyi, istediği kimlikte devreye sokabilir. ”(Tekin, 2001, s. 71) *Küçük Prens* adlı eserde “Okuyucunun en çok ilgi duyduğu, sevinç ve kederlerini paylaştığı, ahlaki ve felsefî tutumunu benimsediği veya reddettiği, yerine göre öykündüğü, yerine göre özdeşleştiği kahraman” (Tekin, 2001, s. 84) olan *Küçük Prens*’in yanında insanlar dışında çiçek, sarı yılan ve tilki de rol üstlenmiştir.

Anlatının bir boyutunda “metin olay örgüsü ve olayların akışı bakımından incelenir. Anlatısal dilbilgisi alanında önemli katkıları olan V. Propp ve A. J. Greimas metinden yola çıkarak kabul edilebilir bir anlatısal sözdizime ulaşmaya çalışırlar. Her anlatının yapısı kendine özgüdür (Aslan Karakul, 2012, s. 63-64). Vladimir Propp, Rus masalları üzerinde yaptığı bir incelemede kişilerin 31 işlevini tespit etmiş ve bunları 7 grupta toplamıştır. Greimas ise bu eylemleri 6 grupta toplar ve bu gruplara verdiği isimleri “eyleyenler şeması” adı altında bize sunar. Rıza Filizok “yüzeysel yapı düzleminde” Greimas’ın belirlediği bu altı şahsa “katılanlar (actants)” yahut “roller” demektedir. Greimas’ın “katılanlar/eyleyenler şeması”na göre bir anlatıda temel olarak daima altı rol, altı katılan bulunur: Her masalda yapılacak bir iş vardır. Bu iş, bir kahraman (özne) tarafından bir şeyin (nesne) elde edilmesi işidir. Bu nesne elde edilirken birileri kahramana yardım eder, birileri ise onu engellemeye çalışır. Yardım edenlere “yardımcı”, engellemeye çalışanlara “engelleyici” denir. Ancak masalda bu işin yapılmasını isteyen birinin ve bu nesneden yararlanacak bir diğer kişinin de bulunması gerekir. İşin yapılmasını emredene “yönlendirici”, o işten faydalanana da “yararlanan” denir. İşte bu altı rol, masalların ve hikâyelerin katılanlar (actants) yani roller kadrosunu meydana getirir:

- 1) Yönlendirici
- 2) Nesne (cansız, canlı, insan vb. olabilir.)

- 3) Özne
- 4) Yardımcı
- 5) Engelleyici
- 6) Yararlanan¹

Bu altı eyleyeni Greimas aşağıdaki biçiminde çizgeleştirir:

Her anlatı için sadece altı işlev vardır. Greimas'ın geliştirdiği ve işlevler arasında etkileşimin bulunduğu bu çizge, eyleysel çizgedir. Bu işlevler dört eksen üzerine oturtulur: İletişim eksen, isteyim eksen, buyurum eksen ve sınama (güç) eksen. Anlatının merkezinde Özne vardır (Greimas'tan aktaran: Aslan Karakul & Arslan, 2018, s. 495).

1900 Lyon doğumlu olan yazar Antoine de Saint Exupéry tarafından yazılan küçük hacimli dev eser *Küçük Prens*'te kahramanımız, esere de adını veren Küçük Prens'tir. Bir anlatının başkişisiyle ilgili olarak Mehmet Tekin şu açıklamayı yapar (2001, s. 84):

“Bir romanda yapıyı oluşturan bütün unsurların merkezi konumunda bulunan kişiye, başkişi veya daha yaygın bir nitelemeyle ‘asıl kahraman’ (protagonist) denir. (...) Okuyucunun en çok ilgi duyduğu, sevinç ve kederlerini paylaştığı, ahlaki ve felsefî tutumunu benimseyip veya reddettiği, yerine göre öykündüğü, yerine göre özdeşleştiği kahraman, odur. (...) roman başkişileri, romancının esas ürünleridir, romanın varoluş sebebidirler; roman onlara hayat vermek için yazılır.”

Küçük Prens'i tanımaya başlayınca burada bahsedilen asıl kahramanın özelliklerini ne kadar çok taşıdığı anlaşılmaktadır.

“İbert'in ifadesiyle *Küçük Prens*'in yazarı Saint-Exupéry'nin yaşam felsefesi “eylemin ve gizemciliğin ötesinde, masumluğun ve çocukluğun yeniden bulunması miti”dir ve kendi hayatı ve ölümü de bu felsefe doğrultusunda olmuştur. www.dergiler.ankara.edu.tr (03. 05. 2010)

“İbert'e göre gençliğinden itibaren kendini ‘çocukluğundan sürgün edilmiş’ hisseden Saint-Exupéry, yapıtlarında sık sık çocukluğunu yeniden yaşatmaya çalışmıştır. ... ‘Sadece, rakamlara, kanıtlara, mantığa inanan budala bir büyük kişi olmasını önleyerek içinde daima yaşattığı çocuk Saint-Exupéry'nin bir eşinden başka biri olmadığı hemen fark edilmektedir.”

Küçük Prens, bir evden ancak biraz daha büyük olan gezegeni

A. J. Greimas

¹ Ayrıntılı bilgi için bkz. Rıza Filizok, “Metinde Katılanlar (Actants) Nasıl Bulunur?”, <http://www.ege-edebiyat.org>

Asteroid B 612’de filizinin nereden geldiği bilinmeyen kaprisli çiçeği, her sabah küllerini süpürdüğü ikisi etkin, biri sönmüş üç yanardağı, sürgün veren ve devamlı temizlemek durumunda olduğu baobaplarla birlikte yaşamaktadır. Bir gün gezegeninden ayrılır ve farklı gezegenlere uğrar. Gittiği her gezegende sadece bir “büyük” yaşamaktadır; tüm insanları uyruğu olarak gören bir kral, bir kendini beğenmiş, içtiği için utanan, bu utancı unutmak için içmeye devam eden bir ayyaş, bir işadami, bir fenerci ve oturduğu yerden coğrafya kitapları yazan, haritalar çizen bir coğrafyacı. Küçük Prens’in en son durağı ise Dünya olur ve çölde pilotla karşılaşmadan önce sarı yılanla, gül bahçesiyle, tilkiyle karşılaşır, onlarla muhabbet eder. Pilotla birlikte geçirdiği günlerin ardından dünyaya gelmesinin üzerinden tam bir yıl geçtiği gün sarı yılanın yardımıyla kendi gezegenine döner.

Bir anlatıda “en önemli ortam, roman karakterinin içine yerleştirildiği beşerî ilişkiler ağıdır. Şahsiyetimizin büyük bir kısmı, başka insanlarla olan ilişkimiz içinde aydınlığa kavuşabilir. ” (Harvey, 2004, s. 173) Harvey’nin ifade ettiği bu beşerî ilişkiler ağını kurmak için yazar, Küçük Prens’i hepsinde tek başına yaşayan bir büyüğün bulunduğu gezegenlere gönderir ve bu birbirinden farklı kişilikler içinde ve onlarla diyalogları sonrasında Küçük Prens’in şahsiyeti ortaya çıkmış olur. Bu büyükler olmaksızın eserde “somut bir sosyal ortamın yaratılması” da mümkün olmayacaktır. Sadece gittiği gezegenlerde tek başına yaşayan büyükler değil, Dünya’ya geldikten sonra karşılaştığı Pilot, tilki, sarı yılan için fon karakterleri demek yanlış olmayacaktır. Yazarın okura ulaştırmak istediği mesajın anlaşılabilmesi için yukarıda da belirtildiği üzere beşerî ilişkiler ağı gerekmektedir ve bu eserde Küçük Prens dışındaki diğer kişiler/canlılar “roman başkışısının içinde yaşadığı sosyal ortamı somut bir şekilde sunmaya yararlar. ” (Harvey, 2004, s. 173)

Küçük Prens’in metin boyunca yaşadığı hâl dönüşümleri sadece kendisine bağlı değildir aslında; çünkü kendisiyle birlikte çevresindeki pek çok varlığın dönüşüm yaşamasını da sağlamıştır, onu okuyan her büyükte yarattığı gibi.

Metinde tek bir hikâye anlatılıyor gibi görünmesine rağmen, yaşanan dönüşümler açısından incelendiğinde iç içe geçmiş veya birbiriyle ilgili küçük epizotlar görülecektir. Anlatının ilk sayfalarına baktığımızda, yani Küçük Prens’in kendi gezegeninden ayrılmasına bir açıdan sebep olan çiçeğiyle aralarındaki ilişkiye dikkat ettiğimizde eyleyenler/katılanlar şeması şu şekilde oluşur:

Özne: Küçük Prens

Nesne: Görmek istediği diğer gezegenler

Yardımcı: Yabanıl kuş sürüsü, çiçeğinin kaprisleri

Engelleyici: Çiçeğine duyduğu sevgi

Yönlendirici: Küçük Prens’in duyguları, gezegeninden ayrılma isteği

Yararlanan: Küçük Prens

Gezegeninde tek başına yaşarken kendine bir uğraş bulmak ve kendini eğitmek için bir gün yabani kuş sürüsünün göçünden yararlanarak buradan ayrılan Küçük Prens, istediği nesneye yani diğer gezegenlere geldiğinde amacına da ulaşmıştır.

Küçük Prens, ifade edildiği gibi uğradığı gezegenlerde her biri farklı özelliklere sahip tek başlarına yaşayan büyüklerle karşılaşır; ancak onun gerçek hâl dönüşümünü sağlayan olaylar, Dünya'da yaşanacaktır. Metinde en çok ilgi çeken bölüm hiç kuşkusuz Küçük Prens'in Dünya'da gül bahçesi ve tilkiyle karşılaşmasının anlatıldığı epizottur. Kendi gülünü dünyada bir eşi daha olmadığı için seven/sevdiğini sanan Küçük Prens bir gül bahçesiyle karşılaştığında çiçeğinin kendisini kandırıldığını düşünür ve büyük bir hayal kırıklığı yaşar. Bu hayal kırıklığı, onun dönüşüm yaşamasına sebep olacaktır. Dünyada bir eşinin daha olmadığını sandığı o güle sahip olmak kendisini zengin hissetmesini de sağlamaktadır aslında. Ancak gerçeğin böyle olmadığını anladığı anda o zenginlik de kendisini terk etmiştir. Metinde dönüşümler genellikle olumsuzdan olumluya doğru olmasına rağmen gül bahçesiyle karşılaştığı anda yaşadığı hâl dönüşümü mutluluktan mutsuzluğa doğru olmuştur. Ağlamaya başlar. Tam bu sırada, metnin en akılda kalıcı kahramanlarından tilkiyle karşılaşır. Birlikte oynama teklif ettiği tilki, evcil olmadığı gerekçesiyle onu geri çevirir. İlk defa duyduğu bu kelimenin anlamını merak eden Küçük Prens tilkinin açıklamasını ister. Tilkinin verdiği cevap hem çok basit, hem de çok karmaşıktır: "İnsanlarla bağlar kurmak. . " Evcilleşmek veya evcilleştirmek, birbirine gereksinim duymak anlamına gelmektedir ve ancak o zaman dünyada aslında binlerce, yüz binlerce olan varlık bir diğeri için eşsiz bir varlık hâline dönüşebilir. İşte bu açıklama üzerine Küçük Prens bir dönüşüm yaşar ve kısa bir süre önce diğer binlerce gül gibi düşünmeye başladığı gülünün, aslında onu evcilleştirdiğini fark eder. Birbirlerine gereksinim duydukları için birbirleri için aslında tektirler, özeldirler.

Evcilleşmenin tek avantajı gereksinim duyduğun şeye sahip olmak değildir; evcil varlıklar için yaşam güneş gibi parlar, kişiyi/varlığı sevince ve mutluluğa boğan bir olaydır evcilleşmek. Bu noktada tilki, bilgece sözlerine devam eder: "Ancak evcilleştirdiğin şeyleri tanıyabilirsin, İnsanlar artık hiçbir şeyi tanımaya vakit ayırmıyorlar. Hazır şeyleri satın alıyorlar tacirlerden. Dost satan tacir olmadığı için, insanların da dostu olmuyor hiç. " (Saint-Exupéry, 2007, s. 69):

Eseri okuyanlara dönüşüm yaşatan/yaşatması beklenen bir düşünce!!!

Evcilleştirme ritüelini de kısaca anlatır tilki, bilgece sözlerine devamla. Öncelikle sabırlı olmak gerekir, “yanlış anlamaların” asıl nedeni dil olduğu için Küçük Prens bir süre konuşmamalıdır. Küçük Prens’i tekrar gül bahçesine gönderir tilki; orada kendi gülünün dünyada bir eşinin daha olmadığını anlayacaktır. Çünkü binlerce gül içinde evcilleştirilen, bir anlamda dost edinilen tek bir gül dahi yoktur ve bu da onları değersiz kılmaktadır. Kendi gülü, onu evcilleştirdiği için Küçük Prens için tektir. Vedalaşmak için tekrar tilkinin yanına gelen Küçük Prens ondan son nasihatlerini alır:

“İnsan ancak yüreğiyle bakarsa bir şeyi iyi görür, iyi anlar. Gözler bir şeyin özünü göremez.”

“Senin gülünü bu denli önemli kılan, onun için harcamış olduğun zamandır.” (Saint-Exupéry, 2007, s. 74)

Yani kısacası dostluk zaman ister, emek ister, gönülden bakmayı ister.

Yaşadığı pek çok dönüşüm olmasına rağmen, anlatının belki de en can alıcı noktası buradaki dönüşümdür. Bu nedenle, Küçük Prens’in dostluk, evcillik ve kendi gülü hakkında yaşadığı bu dönüşümü, “diriliş” veya “aydınlanış” anı olarak da kabul edebiliriz:

“Bu anlar, Wordsworth’un ‘aydınlanma anları (spots of time)’ dediği, günlük hayatın alışılmış akışının dışında ve üstünde gerçeğin roman başkişisine ayan olduğu yoğun tecrübe anlarıdır. Aristo’nun ‘kendini tanıma’ (anagnorisis) dediği kavramdan oldukça farklıdır ve herhangi bir ruhsal büyüme sürecinin normal olarak dönüm (climax) noktasını oluşturur. Fakat açıkça bu aydınlanma anı, kendini tanıma kavramında olduğu gibi karakterin yaratılmasında çok anlamlıdır; kabaca ifade etmek gerekirse, bazı karakterler böyle bir anı yaşama kapasitesine sahip oldukları hâlde, diğerleri sahip değildir. Karakterin sahip olduğu bu yetenek, onun yaşacağı ahlaki seçim ve vereceği karar için temel teşkil eder.” (Harvey, 2004, s. 179-180)

Bu aydınlanma anlarını Küçük Prens’e uyguladığımızda onun neden bu kadar önemli bir başkişi olduğunu da anlayabiliriz. Çünkü o, böyle bir an’ı yaşama kapasitesine sahiptir ve bu yetenek sayesinde verdiği karara da bu aydınlanma an’ı temel teşkil etmiştir.

Metinde hâl dönüşümü yaşayanın sadece Küçük Prens olmadığını belirtmiştik. Uçağının motoru bozulduğu için çöle zorunlu iniş yapmak zorunda kalan pilot da Küçük Prens’le yaptığı konuşmalarda dönüşümler yaşıyor. 6 yaşındayken balta girmemiş ormanlar üzerine yazılmış *Yaşanmış Öyküler* adlı bir kitapta gördüğü resimden etkilenerek kendisi de bir fil yutan boa yılanı resmi çizmiş; ancak bu resmi gösterdiği bütün büyükler onu bir şapkaya benzetmiştir. Onlara açıklayıcı olsun diye boa yılanının içini gösteren ikinci bir

Antoine de Saint-Exupéry

resim yaptığında ise büyükler, böyle gereksiz şeylerle uğraşmak yerine coğrafya, tarih, hesap veya gramerle uğraşmasını söylemişlerdir. Bütün hevesi kırılan çocuk da resim yapmayı bırakarak farklı uğraş alanları bulur ve pilot olur. Bu bir dönüşümdür; başlangıçta güzel resimler çizerek başarılı bir ressam olmak isteyen çocuk, kendisini ve aslında hiçbir çocuğu anlamayan büyüklerin uyarısıyla bu çok sevdiği uğraşı bırakmak zorunda kalıyor. Ancak resim konusunda Küçük Prens'le karşılaştıktan sonra tekrar bir dönüşüm yaşıyor.

İlk karşılaşmalarında kendisinden bir koyun resmi çizmesini isteyen Küçük Prens'e önce, resim çizemediğini söylemesine rağmen, onun "çocuk" ısrarları karşısında, çocukken çizdiği resmi çizer pilot. Ancak Küçük Prens tam da onun çiziş amacına uygun bir açıklamayla fil yutmuş bir boa yılanı resmi istemediğini, sadece bir koyun resmi istediğini söyler. Çizdiği üç koyun resmini de beğenmez Küçük Prens ve Pilot biraz da onu başından savmak isteğiyle bir kutu çizer ve koyunun bu kutu içinde olduğunu söyler. Bu resim tam Küçük Prens'in istediği gibi bir resimdir. Pilotun çocukluk günlerinde çizdiği resmin mantığına uygun resmi Küçük Prens'in çok beğenmesi pilot için bir dönüşümdür. Küçük Prens'in anlattıklarından yola çıkarak resimler yapmaya başlar. Çocukluğunda çizdiği resimler anlaşılabilir değildir aslında, büyükler hiçbir zaman tek başlarına hiçbir şeyi anlamaz oldukları için onu anlayamamış ve farklı uğraşlara yönlendirmişlerdir. Pilotun, resimle ilgili yaşadığı bu dönüşümden, Küçük Prens'in gezegenine dönmesinin üzerinden 6 yıl geçtikten sonra hâlâ etkilendiğini görmekteyiz. Bu minik dostunu hatırlamak ve hatırlatmak için onun resimlerini yapmaya başlamıştır. Ancak kendisini üzen bir durum da vardır. Ne yazık ki artık sandıkların içindeki koyunları görmeyi becerememektedir; çünkü büyüklerle benzemiştir artık, yaşlanmıştır: "Belki beni kendisi gibi sanıyordu. Oysa ben, ne yazık ki, sandıkların içindeki koyunları görmeyi beceremem. Belki ben de biraz büyüklerle benziyorum. Yaşlandım herhâlde." (Saint-Exupéry, 2007, s. 21)

Pilotun Küçük Prens sayesinde yaşadığı bütün dönüşümler, soyut dünyaya ait dönüşümlerdir. Dönüşüm, bir nesneye yaklaşma veya ondan uzaklaşma olarak alınmasına rağmen Küçük Prens'teki eyleyenler için bu nesne/değer ruhsal dünyada yaşanmaktadır, yani ruhsal büyüme süreciyle ilgilidir.

Bu kısa hatırlatmadan sonra pilotun dönüşümlerine devam edebiliriz. Uçağının motorundaki arızanın, tahmininden daha büyük olduğunu anlayan ve çok az suyu kalan pilot için önemli olan bir an önce motoru tamir etmek ve bu çölden kurtulmaktır. Onun bu epizottaki nesnesi, ulaşmak istediği şey, uçağıyla bu çölden kurtulmaktır. Ama diğer taraftan onun motoru tamir etmesini engelleyen pozisyonunda Küçük Prens vardır. Gerçekte engellemek amacıyla değildir; ancak sorduğu "çocukça" sorularla ve cevap almaktaki ısrarcılığıyla pilotu engellemektedir. İşte bu sırada aralarında geçen konuşmalarla pilot bir dönüşüm daha yaşar. Varlığından haberi olmadığı bir değer yargısına veya düşünceye

ulaşır. Küçük Prens bu noktada engelleyen değil yardımcıdır. Çünkü onun sayesinde pilot, dikenlerin hiçbir işe yaramadıklarını, sadece kötülüklerini gösteren bir nesne olduklarına inanırken, çölde susuzluktan ölmek düşüncesi yanında bir koyun tarafından bir çiçeğin yenmesinin hiç de önemli bir şey olmadığını düşünürken, çiçeklerin milyonlarca yıldır dikenlerine bakıp kendilerini müthiş sanmak için diken ürettiklerinin farkına varır, daha da önemlisi milyonlarca yıldızdan birinde bulunan eşsiz bir çiçeği sevmenin ve bu nedenle yıldızlara bakarken mutlu olmanın hikmetini çözer. Yıldızları güzel kılan, orada size ait bir çiçeğiniz olduğuna inanmanızdır. Tıpkı çölü güzel kılanın orada bir yerlerde bir kuyunun var olduğunu düşünmeniz gibi. Yıldızlara bakmaktan hoşlanan ve onlardan birindeki çiçeği hayal ederek mutlu olan insan için koyunun o çiçeği yemesi sanki bütün yıldızların sönmesi anlamına gelecektir. İçecek suyu kalmadığı anda pilota çölde su bulduran şey de Küçük Prens'in buna olan inancıdır. Eserin en dikkat çekici diyaloglarından biri Küçük Prens'le Pilot arasında geçer:

"Senin dünyadaki insanlar, dedi, Küçük Prens, aynı bahçede beş bin gül yetiştiriyorlar, ama yine de aradıklarını bulamıyorlar orada. .

"Doğru, bulamıyorlar, dedim.

"Oysa aradıkları şey bir tek gülde ya da biraz suda bulunabilir.

"Elbette, dedim.

Küçük Prens ekledi:

"Ama gözler kördür. Yürekle aramak gerekir." (Saint-Exupéry, 2007, s. 80-82)

Hiç kuşkusuz bu eserde yaşanan/yaşatılan daha nice dönüşümler var. Ancak biz burada örnek teşkil edebilecek bazı epizotları ve bu epizotlardaki dönüşümleri aldık. Bu eserin gücünü sadece okunduğu anda okuyucuya yaşattığı dönüşümlerde değil, yıllar içinde her okunduğunda aynı kişiye farklı dönüşümler yaşatabilmesi... Belki onu bu kadar evrensel kılan değer de budur.

Küçük Prens'in sonunun ne olduğuna dair kesin bir ifade kullanmaz pilot. Belki de bunun cevabını bize en güzel veren E. M. Forster'ın açıklamalarıdır.

"Roman yazarı kişilerine ilişkin her şeyi bir sırdaş gibi, okuyucularına açıklamalı mı? Sorunun karşılığı aslında belirtilmiş bulunuyor: Açıklamasa daha iyi olur. Çünkü böyle bir açıklama tehlikelidir; genellikle romanda duygu düzeyinin düşmesine, düşünce ve heyecanın körelmesine, daha da kötüsü, tatsız bir güldürü etkisinin doğmasına yol açar, ... Bu gibi açıklamalar yazar ile okuyucu arasında bir yakınlık sağlar, ama buna karşılık romandaki gerçeklik duygusu ile yücelik havasını bozar." (2001, s. 123)

Yazar, Küçük Prens'in sonunu okuyucuya bırakıyor ve böylece romandaki gerçeklik duygusu ile yücelik havasını bozmamış oluyor. Başlangıçtan itibaren yaşadığı dönüşümlerden sonra Küçük Prens en sonda ulaşmak istediği nesne olan gezegenine ve çiçeğine kavuşarak bir dönüşüm daha yaşıyor.

SONUÇ

Küçük Prens sayesinde kendisi de büyük dönüşümler yaşayan pilot, aradan altı yıl geçtikten sonra tüm okurlara, tüm insanlığa şöyle seslenir:

“Bu işte çok büyük bir sır saklı. Küçük Prens’i siz de seviyorsunuz, öyleyse sizin için olduğu gibi benim için de, nerede olursa olsun, bir yerde, hiç görmediğimiz bir koyunun bir gülü yemiş ya da yememiş olması her şeyi değiştirir... Gökyüzüne bakın ve sorun kendi kendinize: Koyun çiçeği yedi mi yemedi mi, evet mi, hayır mı? Göreceksiniz ki her şey değişiyor... VE HİÇBİR BÜYÜK İNSAN BUNUN NE DENLİ ÖNEMLİ OLDUĞUNU HİÇBİR ZAMAN ANLAMAYACAKTIR.” (Saint-Exupéry,2007, s. 93)

Kendi gezegeninden ayrıldıktan sonra uğradığı gezegenlerde karşılaştığı tek kişilik hayatlara sahip iş adamı, coğrafyacı veya ayyaş üzerinde bir dönüşüm yaratıp yaratmadığı konusunda net bir cevap veremeyeceğimiz Küçük Prens, Dünya’ya geldikten sonra yaşadıklarıyla başta kendisi olmak üzere tilki ve pilota dönüşümler yaşanmasında büyük etkiye sahiptir. Gerçekte ise sadece bu metinde geçen kişiler değil, bu küçük hacimli dev eseri okuyan herkeste bir dönüşüm yaşattığı/yaşatacağı muhakkaktır. Çünkü *Küçük Prens* gibi eserler “kendimizi keşfetmemiz için bizi zorlar ve onun gerçekliğini inkâr edersek kendimizi de inkâr etmiş oluruz.” (Harvey, 2004, s. 187)

KAYNAKÇA

- Aslan Karakul, Songül. (2013). *Mavi Sakal’ın Anlam Evreni*. İ. Ü. Edebiyat Fakültesi Dilbilim XXVII 2012, cilt 1/volume 1. ISSN: 0255-674X. s. 55-74
- Aslan Karakul, Songül&Arslan, Ahmet Turan. (2018). *Köyden Indim Şehire Filmindeki Köylü-Şehirli İzleğinin Göstergibilimsel Açıdan İncelenmesi*. Asos Journal Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 6, Sayı: 65, Şubat 2018, s. 488-504
- Filizok, Rıza. Metine Katılanlar (Actants) Nasıl Bulunur? www.ege-edebiyat.org/wp/wp-content/uploads/Metinde-Katılanlar-ACTANT-Nasıl-Bulunur.pdf (04. 05. 2010)
- Filizok, Rıza. Yüzeysel Yapı. www.ege-edebiyat.org/docs/631.pdf (05. 05. 2010)
- Forster, E. M. (2001). *Roman Sanatı*. İstanbul: Adam Yayınları.
- Günay, Veli Doğan. (2017). *Metin Bilgisi*. İstanbul: PapatyaBilim
- Harvey, W. J. (2004). (*Roman Teorisi* içinde) *Romanda Sosyal Ortam*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Saint-Exupéry, Antoine de (2007). *Küçük Prens*. İstanbul: Mavibulut Yayınları.
- Tekin, Mehmet (2001). *Roman Sanatı: Romanın Unsurları*. İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Tekin, Mehmet (2006). *Türk Dünyası Edebiyat Kavramları ve Terimleri Ansiklopedik Sözlüğü*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları. ss. 7-8.
- Zeytinoğlu, Sezen. Küçük Prens Üzerine Bir İnceleme www.dergiler.ankara.edu.tr (03. 05. 2010)

Küçük Prens'i Bir de Çevirmeninden Dinleyin!

DR. ÖĞR. ÜYESİ SONGÜL ASLAN KARAKUL - SEMA KAHRAMAN

Fransız yazar Antoine Saint-Exupéry'nin dünyaca bilinen ve sevilen eseri *Küçük Prens*'in onlarca çevirmeninden biri olan sayın Hamdi Tuncer'i Fransız Kültür ve Sanat Topluluğu olarak 11 Mayıs 2016'da Adnan Menderes Üniversitesi Atatürk Kültür Merkezi'nde büyük küçük tüm okuyucuları tarafından tutkuyla sevilen bu eser üzerine bir söyleşi yapmak üzere ağırladık. Fransız tiyatrocu Julie Gallasse ve Dr. Öğr. Üyesi Songül Aslan Karakul'un *Küçük Prens*'in Fransızca ve Türkçe dramatik okuması eşliğinde sayın Tuncer'le yaptığımız söyleşiyi beğeninize sunmaktan onur duymaktayız.

SAK-SK²: Çeviri yazın yaşamınızdaki tek uğraşınız mı?

Hamdi TUNCER (HT): Hayır, tek yazınsal uğraşım çeviri değil. Birçok yazın adamı gibi ben de şiirle başladım yazın yaşamıma. İlk yapıtım, sözlerini benim yazdığım, bestelerini değerli müzik eğitimcisi ve besteci Salih Aydoğan'ın yaptığı, değerli ressam ve adı gibi aydın Önder Aydın'ın resimlediği, ilkokul öğrencilerine yönelik *Ezgilerle Üniteler* adlı bir şarkı kitabıdır. 7+ yaş için bir öykü, 13+ yaş için de bir ilk-gençlik romanım yayınlandı. Sırada yayımlanmayı bekleyen ilk-gençliğe yönelik öykülerim var.

SAK-SK: Neden Küçük Prens? (Daha önce onlarca kişi tarafından çevrildiğini biliyoruz...)

HT: Büyük simbolist şairimiz Ahmet Haşim "*Tercüme edilecek eser, şaheser olmadıkça, nakli için ihtiyar edilen zahmet beyhude bir emektir*" diyor. *Küçük Prens*, bütün zamanların en bilgece ve en parlak öyküsüdür. Onu başka çevirmenlerden her okuyuşumda "Bir gün ben de çevirmeliyim bu yapıtı!" derdim.

SAK-SK: Yapıtın adının neden Küçük Prens olduğuna ilişkin düşünceniz nedir?

HT: Batı masalları ve yazını prensler, prenseslerle doludur. Yazarımız da bu gelenekten beslendiği için bir prensi yapıtının kahramanı yapması doğaldır. Bu arada onun Saint-Exupéry Kontu olduğunu da unutmamak gerek. Ben ayrıca yazarın çocukluğa ve çocuklara verdiği büyük önemi vurgulamak için de özellikle Prens dediğini düşünüyorum. Bildiğiniz gibi *Küçük Prens*'in bir adı yoktur; kız erkek bütün çocukları temsil etmektedir o.

* Hamdi Tuncer'le Antoine de Saint Exupéry'nin *Küçük Prens*'i üzerine yapılan bir söyleşi.

² SAK: Songül Aslan Karakul (Adnan Menderes Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi), SK: Sema Kahraman (Adnan Menderes Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümü).

SAK-SK: (4.Bölüm) *Küçük Prens'te bir Türk "diktatörden" söz edilir. Kitabın önceki çevirilerinde bu bölümün çeşitli biçimlerde çarpıtıldığını biliyoruz. Sizin bu bölümdeki çeviri yaklaşımınız ne oldu?*

Hamdi Tuncer

HT: Sizin de dediğiniz gibi yapıtın Türkçe çevirilerinde üzerinde en çok oynanan bölümü bu dördüncü bölümdür. Her çevirmen bu bölümü kendi ideolojisi doğrultusunda çevirmiş, yazarın vermek istediği asıl ileti çoğu kez göz ardı edilmiştir. Gerçekte bu bölümde yazar "*özden çok biçime değer veren Batı*"yı eleştiriyor. Ben bu iletiyi aynen vermeye çalıştım. Fakat çocuklarımızın tarihsel gerçeği doğru öğrenmeleri için de dipnotla onları bilgilendirmeden edemedim.

SAK-SK: *Antoine de Saint-Exupéry neden diktatör demeyi seçmiştir? Bir haddini aşma durumu söz konusu mu?*

HT: Saint-Exupéry'nin hedef kitleleri Avrupalı/Amerikalı çocuk için Ortadoğu ve Doğu her zaman fantastik, masalsi yerlerdir. Bu yabancı dünyanın yöneticisinin bir diktatör, bir padişah, sultan ya da emir olmasının Batılı okur çocuk için ilginçlik dışında bir önemi yoktur. Bunun yanında *Küçük Prens*'in yazıldığı sırada Saint-Exupéry'nin ülkesinin büyük bölümü, Alman işgali altında bulunuyordu; belki bu durum, yazarın bu sözcüğü seçmesinde etkili olmuş olabilir. Diğer sorunuza gelince; haddini aşma değil de, gerçeğe bizim açımızdan bakmıyor diyebiliriz.

SAK-SK: *Çevirmenin kaynak metinde gördüğü bir yanlışlığı düzeltme sorumluluğu ya da özgürlüğü var mıdır?*

HT: Çevirmenin görevi kaynak metnin estetiğini göz ardı etmeden anlamını tam ve doğru olarak akıcı bir biçimde hedef dile aktarmaktır. Sanatsallık ve duygusallığı kendi diline aktarma yollarını bulmada özgürdür. Kanımca kaynak metindeki bir yanlışlığı düzeltme sorumluluk ya da özgürlüğü yoktur. Böyle yaparsa "*Traduttore, traditore*" (Çevirmek, ihanet etmektir) diyen Latin özdeyişi haklı çıkarmış olur. Ancak yanlışlığından kesinlikle emin olduğu durumlarda bir dipnotla okurunu bilgilendirebilir çevirmen.

SAK-SK: *Küçük Prens çocukluktan yetişkinliğe geçtiğimizde kaybettiğimiz saflığımızı mı anlatmaktadır?*

HT: Evet, bu yaptığımız doğru bir saptama. Ancak *Küçük Prens*'e yapılacak tek yorum bu değil. II. Dünya Savaşı'nın yarattığı korku, umutsuzluk ve yıkımların getirdiği karamsar duygularla evrensel değerlerin çöküşünü de anlatır yapıt.

SAK-SK: *Küçük Prens'te "apprivoisé" sıfatını birçok çevirmen evcil diye çevirirken siz alışkın olarak çevirmişsiniz, neden?*

HT: Okuduğum *Küçük Prens* çevirilerindeki Tilki'nin "Evcil değilim" sözü hep rahatsız etmiştir beni. Yapıtta onun Küçük Prens'le ilişkisini bu sözün tam olarak karşılamadığını düşünmüşümdür. Evcilleşmek zorunlu, alışmak gönüllü bir eylemdir. Ben "evcil"i hep "kullanabilen" olarak anlamışımdır. Evcilleştirdiği hayvanlardan yarar sağlar insanoğlu. Oysa yapıtta çıkarsız bir dostluk söz konusu yalnızca. Bu nedenle o tümceyi "Alışkın değilim" diye çevirdim, bundan da kıvanç duyuyorum.

SAK-SK: *Küçük Prens'in gülü neyin metaforudur?*

HT: Eşimiz, çocuğumuz gibi sorumlu olduğumuz; kaprisine, şımarıklığına seve seve katlandığımız tüm sevdiklerimizin metaforudur gül. Consuelo de Saint-Exupéry'nin yazdığı "*Mémoires de la rose*" (Gülün Anıları) ile Consuelo, Antoine ve *Küçük Prens* üzerine yazılan pek çok yapıtın da gösterdiği gibi Consuelo, Antoine de Saint-Exupéry'nin gülüdür. Antoine ve Consuelo evli bir çifttir ama ikisinin de kendi dünyaları ve kişisel yaratı alanları vardır. Yazar Antoine'ın yanında, Consuelo da ressam ve heykeltıraştır. Yaratıcı zihinlerinde birçok çalkantı yaşayan iki kişiliğin birlikteliğinin "*bir tatlı huzur*" ortamı olmayacağı apaçık değil midir?

SAK-SK: *Tilki, Küçük Prens'e "Kendimize alıştırdığımız şeylere karşı sorumluyuz" der. Bu durumda siz Küçük Prens'i kendinize alıştırdığınızı düşünüyor musunuz?*

HT: Daha çok *Küçük Prens*'in beni kendine alıştırdığını düşünüyorum. Bütün çocuklara *Küçük Prens*'i armağan ediyorum. Elimde kendi çevirim kalmayınca başka çevirmenlerden uygun gördüklerimin çevirilerini armağan etmeye başladım. Fransa'ya her gidişimde çocuklara *Küçük Prens*'li kalem, defter ve benzeri armağanlar getirdim. Facebook'ta yaptığım hemen her yoruma bir *Küçük Prens* resmi ekliyorum. Bugünlerde de çevirimin gözden geçirdiğim ikinci baskısının yapılacağı günü düşünerek yaşıyorum. Şimdi siz söyleyin: Kim kimi alıştırmış?

SAK-SK: *Neden Küçük Prens Tilki ile oynuyor? Tavşanla da oynayabilirdi. Daha evcil ve daha sevimli.*

HT: Haklısınız. İlk başlarda ben de sormuştum bu soruyu kendime: Neden tavşan ya da sincap değil diye. Bunlar masum, sevimli hayvancıklar. Peki tilki? O nasıl bilinir? Kurnaz, çıkarıcı, bencil. Saint-Exupéry'nin Dünya gezegeninde *Küçük Prens*'e arkadaş olarak tilkiyi seçmesi önyargılı düşünmekten vazgeçmemizi istediği içindir. Tilki, sanılanın tersine, doğru yolda kılavuzluk ediyor *Küçük Prens*'e. Ondan kendisini alıştırtmasını istiyor, sonra da "İnsan sorumludur kendine alıştırdığından" diyor. Tabii buradaki sorumluluk, "yönetmek" ya da "denetlemek" anlamında anlaşılmalıdır. "Alıştırtmak", "sahip olmak" değildir. Tilki'nin "Önemli olan gözle görülmez", "Gülünü değerli kılan onun için harcadığın zamandır" gibi bilgece sözler söylemesi, hep o önyargıyı aşmamız içindir.

SAK-SK: *Küçük Prens bir çocuk kitabı mıdır? Sizce çocuklara mı yoksa büyüklere mi alıp hediye etmeliyiz?*

HT: Ben hep söylerim, çocuk kitapları aslında büyükler için yazılmıştır diye. Neden? O kitabı yazan da bir yetişkindir de ondan. Birine kitap armağan edecekseniz çocuk mu, yetişkin mi diye düşünmeden *Küçük Prens*'i armağan edebilirsiniz. Kitabın fantastik-masalsı yönü, kolay anlaşılır olması, duygu ve hayal dünyalarını zenginleştirme potansiyeli itibarıyla çocuklara rahatça verebilirsiniz; yetişkinlere de üzerinde uzun uzun düşünebilecekleri felsefi yönü nedeniyle.

SAK-SK: *Saint-Exupéry'nin ölümü ile ilgili esrarengiz bir durum söz konusudur. Bize bundan bahsedebilir misiniz?*

HT: Saint-Exupéry'nin, II. Dünya Savaşı'na savaş uçağı pilotu olarak katıldığını biliyoruz. Ülkesinin Almanlarca işgaline dayanamayıp Amerika'ya göçer. *Küçük Prens*'i orada İngilizce ve Fransızca olarak yazar. Kitabının yayımlanmasından yalnızca bir hafta sonra, 13 Nisan 1944'te bu kez Amerikan ordusu pilotu olarak tekrar savaşa katılır. Ancak bu kez kullandığı uçakta silah yoktur, yalnızca keşif uçuşları yapmaktadır. Saint-Exupéry'nin uçağı 31 Temmuz 1944'te Fransa üzerinde bir keşif yapmak üzere havalanır ve bir daha geri dönmez. 1998 yılında bir balıkçının Marsilya açıklarına attığı ağından Saint-Exupéry'nin bilekliği çıkar. 2000 Yılında da denizin 70 metre derinliğinde uçağının kalıntıları bulunur.

İkinci Dünya Savaşı'nda Alman avcı uçağı pilotu olan ve 2013'te ölen Horst Rippert adında bir Alman, ölümünden birkaç yıl önce, Saint-Exupéry'nin uçağını düşürdüğünü, pilotun Saint-Exupéry olduğunu bilseydi ateş etmeyeceğini söyler. Bu pek de inandırıcı bir sav değil elbet. Savaş, insanı öylesine canavarlaştırır ki, değil bir düşman yazarı, kendi kardeşini bile gözünü kırpmadan vurur insan.

Bu arada kimi araştırmacılar da Horst Rippert'in bir yalan söyleme hastası olduğunu, Alman askeri belgelerinde onun söylediklerine ilişkin bir kayıt bulunmadığını, Saint-Exupéry'nin intihar etmiş de olabileceğini ileri sürmektedirler.

Ölümlü Saint-Exupéry, öyle ya da böyle bu dünyadan ayrılacaktı. Ama *Küçük Prens*'in yazarı insanlar yaşadıkça hep aralarında olacaktır.